

Zadania dyrektorów szkół wynikające z tworzenia nowego ustroju szkolnego

10 maja 2026

Zadania dyrektorów [\[1\]](#) obrazuje tabela nr 2 przedstawiona poniżej.

Zadania dyrektorów szkół podstawowych i gimnazjów	Termin realizacji
Przygotowanie i przedstawienie organom prowadzącym arkuszy organizacyjnych	Szkoły podstawowe – 30.04.1999 r. Gimnazja – 10.05.1999 r.
Opracowanie informacji przez dyrektorów szkół podstawowych o liczbie uczniów, którzy staną się uczniami I klasy gimnazjum	5.03.1999 r.
Sporządzenie wykazów uczniów spełniających obowiązek szkolny poza szkołą lub uczęszczających do szkół niepublicznych, którzy staną się uczniami I klasy gimnazjum	5.03.1999 r.

Sporządzenie wykazów uczniów zakwalifikowanych do różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także wykazów uczniów, z którymi prowadzone są zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze lub są zakwalifikowani do nauczania indywidualnego	5.03.1999 r.
Sporządzenie wykazu uczniów realizujących indywidualny program lub tok nauki	5.03.1999 r.
Przygotowanie przez dyrektorów szkół podstawowych wykazów nauczycieli i innych pracowników, którym w związku ze zmianami organizacyjnymi nie będzie można zapewnić zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, przekazanie informacji dyrektorom gimnazjów, organom prowadzącym i kuratorom oświaty.	30.04.1999 r. 30.04.2000 r.
Przygotowanie przez dyrektorów gimnazjów informacji na temat wolnych etatów dla nauczycieli i innych pracowników wraz z określeniem liczby godzin z poszczególnych przedmiotów oraz przekazanie tej informacji dyrektorom szkół podstawowych, organom prowadzącym i kuratorom oświaty	15.05.1999 r. 15.05.2000 r.
Przeprowadzenie uzgodnień z nauczycielami przewidzianymi do zatrudnienia w gimnazjach.	15.05.1999 r.

Po spełnieniu wszystkich wymogów określonych przepisami prawa oświatowego w dniu 15 kwietnia 1999 r. w województwie śląskim 540 nowym osobom powierzono stanowiska dyrektorów gimnazjów z czego 533 posiadało wykształcenie wyższe magisterskie a 7 wykształcenie wyższe zawodowe. Wszyscy nowo powołani

dyrektorzy posiadali wymagane przygotowanie pedagogiczne. Staż pracy pedagogicznej poszczególnych osób był bardziej zróżnicowany i obrazuje to tabela nr 3 na str. 11 oraz wykres nr 1 zamieszczony poniżej.

NAUCZYCIELE ZE STAŻEM PRACY :

5 – 10 lat – 8,1 %

10 – 15 lat – 20,0 %

15 – 20 lat – 26,8 %

20 – 25 lat – 22,6 %

powyżej 25 lat – 22,5 %

Wykres nr 1. Dane dotyczące powierzenia stanowisk dyrektorów gimnazjów na dzień 15.04.1999 r.

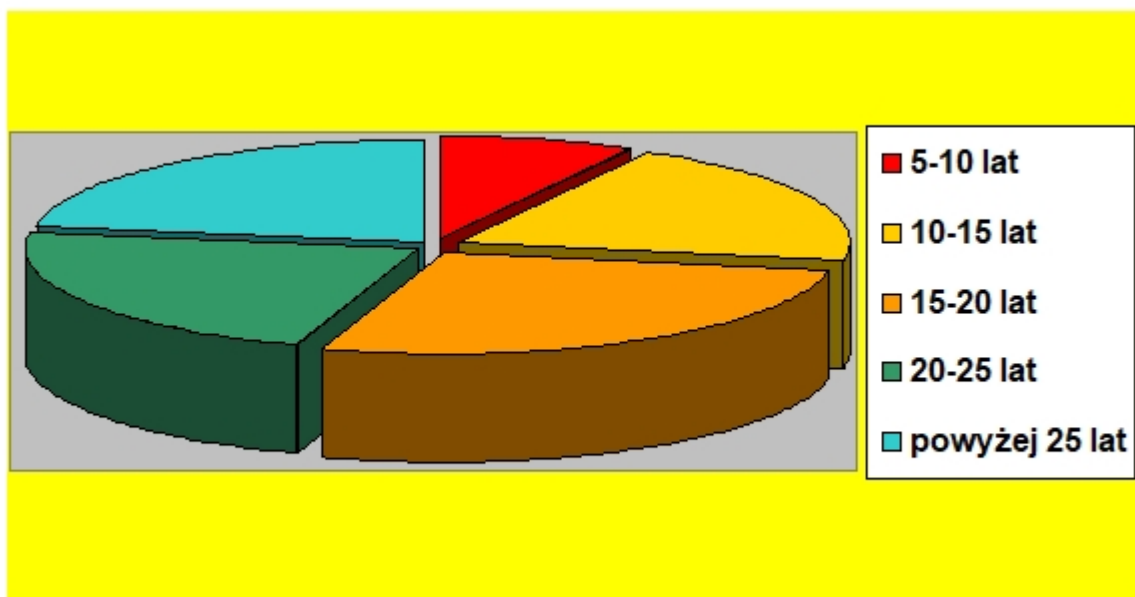

Tabela nr 3.

WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE

DELEGATURA	Liczba osób posiadających wyższe wykształcenie					Liczba osób nie posiadających kwalifikacji pedagogicznych, którym powierzono stanowisko dyrektora gimnazjum
	Wyższe magisterskie		Wyższe zawodowe			
Województwo Śląskie	533		7		0	
Delegatura Sosnowiec	80		2		0	
DELEGATURA	Staż pracy osób, którym powierzono stanowiska dyrektorów gimnazjów					Liczba osób, które zajmowały poprzednio stanowisko dyrektora szkoły lub placówki
	5-10 lat	10-15 lat	15-20 lat	20-25 lat	20 lat i więcej	
Województwo Śląskie	44	108	145	121	122	317
Delegatura Sosnowiec	4	19	14	30	15	28

Źródło: opracowanie z danych oddziału Organizacji Szkolnictwa,

Informacji i Analiz Śląskiego Kuratorium Oświaty

Wprowadzenie nowego ustroju szkolnego wiązało się z koniecznością przeprowadzenia szeregu złożonych działań organizacyjnych, administracyjnych oraz kadrowych, które w dużej mierze spoczywały na dyrektorach szkół. Rola dyrektora w tym procesie nie ograniczała się jedynie do wykonywania poleceń organów nadrzędnych, lecz obejmowała także koordynację działań wielu podmiotów, analizę lokalnych potrzeb edukacyjnych oraz podejmowanie decyzji wpływających na przyszłe funkcjonowanie placówek. Dyrektorzy musieli wykazać się nie tylko znajomością przepisów prawa oświatowego, ale również kompetencjami menedżerskimi, umiejętnością planowania oraz zdolnością do zarządzania zmianą.

Szczególne znaczenie miało przygotowanie arkuszy organizacyjnych szkół, które stanowiły podstawę funkcjonowania placówki w nowym roku szkolnym. Dokumenty te zawierały informacje dotyczące liczby oddziałów, przydziału godzin dydaktycznych oraz zatrudnienia nauczycieli. Poprawne opracowanie arkusza wymagało precyzyjnej analizy liczby uczniów oraz prognoz demograficznych, co w warunkach reformy było utrudnione ze względu na zmieniającą się strukturę systemu edukacji. Dyrektorzy musieli również uwzględnić nowe typy szkół, takie jak gimnazja, które dopiero powstawały i wymagały odpowiedniego zaplanowania zasobów.

Istotnym zadaniem było także przygotowanie szczegółowych wykazów uczniów, którzy mieli rozpocząć naukę w gimnazjach. Obejmowało to nie tylko uczniów uczęszczających do szkół publicznych, ale również tych spełniających obowiązki szkolny poza szkołą lub uczęszczających do placówek niepublicznych. Dokładność tych danych miała kluczowe znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania nowo tworzonych gimnazjów, ponieważ na ich podstawie planowano liczbę oddziałów oraz zatrudnienie kadry pedagogicznej. Błędy w tym zakresie mogły prowadzić do poważnych problemów organizacyjnych, takich jak przepełnione klasy lub niedobór nauczycieli.

Kolejnym ważnym obszarem działania dyrektorów było sporządzanie wykazów uczniów objętych różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W okresie transformacji systemu edukacji szczególnie istotne było zapewnienie ciągłości wsparcia dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Dyrektorzy musieli zadbać o to, aby informacje o tych uczniach zostały przekazane do nowych placówek, co umożliwiała kontynuację zajęć wyrównawczych, terapii czy nauczania indywidualnego. Wymagało to ścisłej współpracy z nauczycielami, pedagogami oraz rodzicami uczniów.

Nie mniej istotne było przygotowanie wykazów uczniów realizujących indywidualny program lub tok nauki. Wprowadzenie nowego ustroju nie mogło zakłócić procesu kształcenia uczniów szczególnie uzdolnionych, dlatego konieczne było zachowanie ciągłości ich edukacji. Dyrektorzy musieli zapewnić, aby nowe szkoły były przygotowane do pracy z takimi uczniami, co często wiązało się z koniecznością dostosowania programów nauczania oraz organizacji zajęć.

Jednym z najbardziej wymagających aspektów reformy była kwestia zatrudnienia nauczycieli i innych pracowników szkoły. Dyrektorzy szkół podstawowych byli zobowiązani do przygotowania wykazów osób, którym nie można było zapewnić pełnego etatu w wyniku zmian organizacyjnych. Było to zadanie trudne nie tylko pod względem organizacyjnym, ale również społecznym, ponieważ wiązało się z koniecznością podejmowania decyzji wpływających na sytuację zawodową wielu osób. Jednocześnie dyrektorzy gimnazjów przygotowywali informacje o wolnych etatach, co umożliwiała częściowe zniwelowanie skutków zmian poprzez zatrudnienie nauczycieli w nowych placówkach.

Proces uzgadniania zatrudnienia nauczycieli w gimnazjach wymagał prowadzenia rozmów, negocjacji oraz uwzględniania kwalifikacji i doświadczenia kandydatów. Dyrektorzy musieli dążyć do stworzenia zespołów pedagogicznych zdolnych do realizacji nowych zadań edukacyjnych, co w praktyce oznaczało konieczność łączenia doświadczenia z innowacyjnością. W wielu

przypadkach oznaczało to także adaptację nauczycieli do pracy w nowym typie szkoły oraz nowych warunkach organizacyjnych.

Analiza danych dotyczących powierzenia stanowisk dyrektorów gimnazjów wskazuje, że większość z nich posiadała wykształcenie wyższe magisterskie oraz odpowiednie przygotowanie pedagogiczne. Zróżnicowany staż pracy pedagogicznej świadczy natomiast o tym, że funkcje kierownicze powierzano zarówno osobom z dużym doświadczeniem, jak i tym, które dopiero rozwijały swoją karierę zawodową. Taka struktura kadry kierowniczej mogła sprzyjać łączeniu tradycji z nowoczesnym podejściem do zarządzania szkołą, co było szczególnie istotne w okresie dynamicznych zmian.

Zadania dyrektorów szkół w okresie wprowadzania nowego ustroju szkolnego były niezwykle rozbudowane i wieloaspektowe. Obejmowały one zarówno kwestie organizacyjne, kadrowe, jak i pedagogiczne. Skuteczność realizacji tych zadań miała bezpośredni wpływ na powodzenie całej reformy edukacji, dlatego rola dyrektora w tym procesie była kluczowa. Wymagała ona nie tylko wiedzy i doświadczenia, ale również umiejętności adaptacji do zmieniających się warunków oraz podejmowania odpowiedzialnych decyzji w sytuacjach niepewności.

[1] Rozporządzenie MEN z dnia 15 lutego 1999 r. w sprawie sposobów i terminów dostosowania działalności dotychczasowych szkół podstawowych do wymogów nowego systemu szkolnego oraz tworzenia gimnazjów (Dz. U. z 1999 r. Nr 14, poz. 124).

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.